

Sygn. akt VII U 2702/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Łaciak

Protokolant: sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2014 r. w Warszawie

sprawy (...) S.K.A., A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania (...) S.K.A. , A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 23 sierpnia 2013 r. znak:(...)

1. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza iż A. B. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu od dnia 01 marca 2013 r. z tytułu zatrudnienia w (...) S.K.A. na podstawie umowy o prace.
2. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz A. B. kwotę 60 zł (słownie: sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz na rzecz (...) S.K.A. kwotę 60 zł (słownie: sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 2702/13

UZASADNIENIE

Ubezpieczona A. B. oraz jej płatnik R. B. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) S.K.A w dniu 26 września 2013 roku, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołali się do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie od decyzji wyżej wskazanego organu rentowego z dnia 23 sierpnia 2013 r., Nr: (...) dotyczącej podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu.

Sprawa ubezpieczonej została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygnaturą akt VII U 2702/13.

W uzasadnieniu odwołania, pełnomocnik ubezpieczonej i płatnika zarzucił wadliwość decyzji ZUS stwierdzającej, iż A. B., jako pracownik u płatnika składek (...) S.K.A. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 01.03.2013r.

Pełnomocnik odwołujących powołując się na zeznania świadków zaznaczył, iż A. B. od dnia 1 marca 2013r, do dnia 6 maja 2013r. codziennie przebywała w miejscu pracy przez 8 godzin, wykonując w tym czasie powierzone jej obowiązki (pracę), na rzecz pracodawcy, odpłatnie i pod jego kierownictwem,

Według odwołujących konstatacja ZUS, iż działanie stron miało na celu bezpośrednio osiągnięcie ekonomicznej korzyści poprzez obejście przepisów prawa ubezpieczeń społecznych jest całkowicie bezzasadna i nie znajduje ona oparcia w materiale dowodowym.

W stanowisku odwołujących podkreślone zostało również to, że umowa o pracę zawarta pomiędzy stronami nie jest ani pozorna, bowiem A. B. faktycznie świadczyła pracę na rzecz (...) S.K.A. ani też nie została zawarta w celu obejścia prawa.

Pełnomocnik odwołujących podniósł iż zakwestionowanie prawa do obowiązkowego ubezpieczenia A. B. należy uznać za całkowicie bezzasadne a ponadto zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego ta sama czynność prawna nie może być jednocześnie zmierzając do obejścia prawa oraz być dokonana dla pozoru.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie złożone do tutejszego Sądu Okręgowego w dniu 28 października 2013 roku wniósł o: oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że w dniu 1 marca 2013r. odwołująca się została zatrudniona przez płatnika w formie umowy o pracę na czas nieokreślony z wynagrodzeniem 3,494,00 zł brutto na specjalnie dla niej utworzonym stanowisku pracy tj. specjalisty ds. marketingu. Od dnia 6 maja 2013r. A. B. przebywała na zwolnieniu lekarskim, a piastowane przez nią stanowisko pozostało nieobsadzone. Według Organu nie można uznać, że umowa została zawarta w celu rzeczywistego świadczenia pracy, dlatego też oświadczenie woli stron zostało złożone dla pozoru. Na podstawie decyzji o nr (...) z dnia 23 sierpnia 2013r. ZUS stwierdził, że odwołująca się nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 01.03.2013r. jako pracownik u płatnika składek (...) S.K.A.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 marca 2013 r. R. B. prowadzący działalność gospodarczą (...) zawarł umowę o pracę na czas nieokreślony z A. B., na stanowisku specjalista ds. marketingu, za wynagrodzeniem w wysokości 3.494,00 zł brutto, w pełnym wymiarze czasu pracy oraz z informacją o zakresie obowiązków. Decyzję o zatrudnieniu, poprzedziła okoliczność świadczenia usług na rzecz (...) przez A. B., prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...) wpisaną do CEiDG. Świadczenie usług polegało na prowadzeniu biura, obsłudze wysyłek pocztowych i ich odbiorze, koordynacji wszystkich akcji marketingowych i promocyjnych firmy, dostarczaniu dokumentów do biura rachunkowego oraz obsłudze wszystkich przedstawicieli handlowych. Strony umówiły się, iż w przypadku owocnej współpracy A. B. zostanie zatrudniona na umowę o pracę. Ponadto R. B. przed zawarciem stosunku umowy o pracę wiedział, iż odwołująca się jest w ciąży i zamierza wziąć kredyt mieszkaniowy.

Wraz z podpisaniem umowy o pracę A. B. została przeszkolona z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

A. B. świadczyła pracę pod kierownictwem R. B. od poniedziałku do piątku w godzinach od ok. 8:30 do ok. 16:30 w siedzibie spółki w W. przy ul. (...). Pracowała w pełnym wymiarze godzin od 1 marca 2013r. do dnia 6 maja 2013r. Do jej obowiązków należało m.in. rozliczanie dokumentów związanych z zaległymi płatnościami kontrahentów. W tym celu kontaktowała się z P. B., księgowym (...)S.K.A. Do obowiązków A. B. należała również obsługa korespondencji wychodzącej i przychodzącej. W związku z powyższym odwołująca się miała częsty kontakt z M. S., listonoszem (...).

W związku z pełnieniem swoich obowiązków wynikających z umowy o pracę odwołująca się kontaktowała się osobiście lub za pośrednictwem poczty e-mail również z: M. M., J. B., M. G., P. P..

Od dnia 6 maja 2013r. A. B. będąca wówczas w ciąży przebywała na zwolnieniu lekarskim.

16 lipca 2013r. Wydział Zasiłków (...) Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. wystąpił z prośbą do Wydziału Ubezpieczeń i Składek tut. Organu o przeprowadzenie postępowania mającego na celu ustalenie obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu.

Na podstawie decyzji z dnia 23 sierpnia 2013r. o nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., Inspektorat W. stwierdził, że A. B., jako pracownik u płatnika składek (...) S.K.A. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 01.03.2013r.

Na podstawie przeprowadzonego postępowania organ stwierdził, że A. B. nie podjęła pracy w Spółce, a umowa o pracę zawarta pomiędzy stronami ma cechy pozorności oraz została zawarta w celu obejścia przepisów prawa.

Dokumentację płacowo – kadrową ZUS uznał za środek stworzony w celu uprawdopodobnienia istnienia faktycznego stosunku pracy pomiędzy stronami. Natomiast fakt pozostawienia nieobsadzonego stanowiska A. B., po jej odejściu na zwolnienie chorobowe, według organu świadczy o braku zapotrzebowania na świadczenie pracy, którą rzekomo miała wykonywać odwołująca się.

Ubezpieczona oraz płatnik odwołali się od powyższej decyzji inicjując tym samym niniejsze postępowanie sądowe, w toku którego Sąd Okręgowy na podstawie wnikliwej analizy zgromadzonych w sprawie dowodów, dokonał powyżej wskazanych ustaleń faktycznych. W ocenie Sadu Okręgowego przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż odwołująca wykonywała zatrudnienie na podstawie stosunku pracy .wynika to jednoznacznie z zeznań świadków i wyjaśnień stron , którym należało dać wiarę .Zeznania świadków i przesłuchanych w charakterze strony odwołujących wzajemnie się uzupełniają , są logiczne i dlatego brak jest podstaw , aby odmówić im wiary .Podkreślić , należy iż to organ rentowy miał obowiązek przedstawić wnioski dowodowe na potwierdzenie zajętego stanowiska w decyzji , czego jednak nie uczynił.

Reasumując powyższe, Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy stanowi wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia kończącego postępowanie.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie zważył co następuje:

Odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 23 sierpnia 2013 roku, nr (...) jest uzasadnione.

Na wstępie rozważań prawnych niniejszej sprawy Sąd Okręgowy wskazuje, iż „postępowanie sądowe w sprawach dotyczących ubezpieczenia rentowego wszczynane jest w rezultacie odwołania wniesionego przez ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma więc ono charakter odwoławczy. Jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym - decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Jest zatem postępowaniem kontrolnym. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego oraz prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Mówiąc inaczej - o zasadności przyznania lub odmowy przyznania świadczenia decydują okoliczności istniejące w chwili ustalania do niego prawa. Postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym ustalenia dokonane przez organ rentowy...” (Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 20 maja 2004 roku, II UK 395/03, OSNAPiUS rok 2005, Nr 3, poz. 43.). Zdaniem Sądu Okręgowego przedmiotowe stanowisko Sądu Najwyższego pomimo faktu, iż odnosi się bezpośrednio do kwestii związanej z ubezpieczeniami rentowymi, to jednak na zasadzie analogii znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, albowiem tezy tam zawarte stanowią normy uniwersalne dotyczące bezpośrednio problematyki odwołań od decyzji organu rentowego. Ponadto stanowisko Sądu Najwyższego uwidacznia, że wiążący w sprawie jest stan prawny obowiązujący w chwili wydawania decyzji.

W aspekcie powyższego wyводу Sąd Okręgowy stwierdza, że naczelną kwestią sporną w niniejszym postępowaniu było jedynie rozstrzygnięcia czy ubezpieczona faktycznie od dnia 1 marca 2013 roku podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu.

W tym względzie zdaniem Sądu Okręgowego należy dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity z 2007 roku, Nr 11 poz. 74 z późn. zm.). Zauważyć należy, że zgodnie z art.6 ust 1 pkt 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9 (nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie), osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Ponadto w myśl art.13 pkt 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w następujących okresach pracownicy - od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Opierając się jedynie na powyższych zapisach ustawowych zauważyć należy, że nawiązanie przez ubezpieczoną stosunku pracy z skutkowało objęciem odwołującej ubezpieczeniem społecznym.

Jednakże z uwagi na charakter decyzji organu rentowego w zakresie przedmiotowej sprawy naczelnego ustalenia wymagało czy faktycznie wyczerpana została dyspozycja art.83 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks Cywilny, zgodnie z którym nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Tym samym organ rentowy podważył w trybie postępowania administracyjnego zasadność objęcia ubezpieczoną ubezpieczeniem społecznym wskazując, iż umowa o pracę zawarta pomiędzy stronami w dniu 1 marca 2013 roku zawarta została pozornie w celu obejścia przepisów prawa (tj. w swojej istocie nawiązanie stosunku pracy zmierzało tylko do uzyskania przez odwołującą zabezpieczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego). W związku z powyższym Sąd Okręgowy w toku postępowania musiał ustalić ponad wszelką wątpliwość czy umowa o pracę zawarta pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem zmierzała do obejścia przepisów prawa oraz czy doszło do pozornego zawarcia umowy o pracę. Podnoszone przez ZUS zarzuty skupiły się na kwestiach:

- braku potwierdzenia faktycznego świadczenia pracy przez ubezpieczoną,
- nieobsadzenia wakatów podczas gdy ubezpieczona pozostawała na zwolnieniu lekarskim,

Sąd Okręgowy odnosząc się w pierwszej kolejności do elementu dotyczącego pozorności umowy o pracę zauważa, iż w tym aspekcie odwołać się należy do słusznego stanowiska Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 roku (wyrok - sygn. akt I UK 43/09), w myśl którego pozorność umowy o pracę (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.) ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. Dokonując analizy niniejszej sprawy przez pryzmat powołanego orzeczenia Sądu Najwyższego, zauważyć należy, że istotne dla sprawy było ustalenie czy faktycznie była świadczona praca w związku z umową zawartą pomiędzy ubezpieczoną a oraz czy umowa ta miała charakter umowy o pracę. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 14 marca 2001r. (sygn. II UKN 258/00) stwierdził, że: „Nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował(...)” Oceniając powyższe kwestie Sąd w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe stwierdza, że umowa zawarta pomiędzy stronami miała zdecydowanie charakter umowy o pracę, albowiem spełniała naczelną przesłankę wynikającą z art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku – Kodeks pracy. W myśl tego przepisu (art.22 § 1 k.p.) przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie w tym przede wszystkim dowodów w postaci zeznań świadków, dokumentów potwierdzających zatrudnienie, faktyczne wykonywanie obowiązków pracowniczych, wykazało, że ubezpieczona świadczyła pracę na rzecz zainteresowanego pod jego kierownictwem w miejscu i czasie przez niego wyznaczonym, a pracodawca zatrudnił ją za wynagrodzeniem. Tym samym ustalono, że umowa łącząca strony stosunku pracy była umową o pracę na czas nieokreślony i w żadnym wypadku nie miała cech np. umowy cywilnoprawnej oraz nie była to forma współpracy

w ramach działalności gospodarczej. Ponadto Sąd Okręgowy stwierdza, że ubezpieczona faktycznie świadczyła pracę na rzecz odwołującego, czego dowodem są zeznania świadków, którzy współpracowali lub widywali ubezpieczoną w związku z wykonywaniem swoich obowiązków wynikających ze stosunków pracowniczych. Podkreślenia wymaga, iż odwołująca świadczyła wcześniej usługi na rzecz (...), a w związku ze starannym wypełnianiem swoich obowiązków i zdobytym doświadczeniem dostała propozycję zawarcia umowy o pracę. Taka forma zatrudnienia była niewątpliwie atrakcyjna dla A. B., będącej wówczas w ciąży. Jednakże według konstatacji ZUS zatrudnienie na umowę o pracę kobiety w ciąży stanowi jedynie chęć uzyskania korzyści ekonomicznej, a przez to obejście przepisów prawa. Jednak jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 sierpnia 2005r. (sygn. II UK 320/04): „Cel zawarcia umowy o pracę w postaci uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (art. 58 § 1 k.c.).” Potwierdził to Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 23 stycznia 2013r. twierdząc: (sygn. III AUa 1239/12): „Nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Samo zaś zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem.”

Reasumując w toku sprawy potwierdzono, że odwołującą i odwołującego łączył stosunek pracy na podstawie umowy o pracę oraz, że praca była przez odwołującą faktycznie świadczona. Zaznaczenia wymaga, że z tytułu tego zatrudnienia zainteresowany opłacał za ubezpieczoną obowiązkowe składki na ubezpieczenie społeczne czego organ rentowy nie kwestionował pomimo wszczęcia postępowania kontrolnego (postępowanie kontrolne w swojej istocie dotyczyło jedynie weryfikacji faktycznych podstaw nawiązania stosunku pracy oraz elementów z tym związanych i w jakimkolwiek zakresie nie odnosiło się do ewentualnie nienależnie opłaconych składek za ubezpieczoną). Dlatego to na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli (przy przyjęciu pozorności umowy o pracę) – (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2010 r. sygn. akt II UK 149/09). Dokonując analizy zasadności stanowiska ZUS co do fikcyjności umowy o pracę z dnia 1 marca 2013 roku, Sąd Okręgowy zauważył, że okoliczności wskazywane przez organ rentowy w treści decyzji z dnia 23 sierpnia 2013 roku (oraz następnie wyrażane stanowisko w toku postępowania sądowego) jako uzasadniające wysunięcie stwierdzenia o nie podleganiu przez odwołującą obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy o pracę w Spółce (...) są niewystarczające do zajęcia takiego stanowiska. Przede wszystkim tezy organu rentowego nie zostały poparte jakimikolwiek uzasadnionymi okolicznościami i stanowią jedynie kompilację niezależnych od siebie czynników. Zdaniem Sądu Okręgowego zarzuty przedstawione przez organ rentowy, które legły u podstaw spornej decyzji są całkowicie nieuzasadnione .

Konkludując Sąd Okręgowy w oparciu o materiał dowodowy zebrany w przedmiotowej sprawie po przeprowadzeniu postępowania sądowego zgodnie z powołanymi powyżej przepisami, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku w punkcie 1.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U z 2013 . 461 j.t) , zasądzając na rzecz A. B. oraz na rzecz R. B. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) S.KA od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., kwotę po 60,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (w punkcie 2 wyroku).